

Az őszi a lombhullás, a betakarítás, az elvackolás évszaka. Mágikus erővel bíró időszak ez. A napfény csodálatos, ezerszínű ragyogásba mártja a lombkoronákat. A szél örvényeket kavart az avarra, amelyek narancs, vörös, sárga, és zöld színekben pompáznak. Az orrunk megtelik a nehezebb, sűrűbb, párás illatokkal.

Kettős évszak, amely egyszerre hordozza magában a természet utolsó kivirágzását, a ködös, párás reggeleket, és már ott rejt magában a tél hidegségét. A fák levetik lombkoronáikat, dédelgetett gyermekeiket elengedik, hogy a szél szárnyán, szabadon repülhessenek. Minden kicsit magányosabb, csendesebb lesz. Az állatok készülnek téli álmukra, vackaikat kibélelik, visszahúzódnak.

De az őszi hónapok nemcsak a természet csodáival, színeivel, fényeivel érkeznek közénk, hanem új kisgyermek érkezését is jelenti a bölcsődébe. Számukra egy új világ nyitja meg kapuit, amely magában hordozza az elválás nehézségét, de számtalan csodát is tartogat számukra. Az őszi gazdagsága segít nekünk abban, hogy a gyermekek olyan tevékenységekkel, dalokkal, mondókákkal, játékokkal ismerkedjenek meg bölcsődjénk szerető közösségében, amelyek varázslatot nyújtanak nekik.

Ezekben a hónapokban nálunk is betakarítás folyik, ismerkedünk a termésekkel, gyümölcsökkel, zöldekkel, színekkel. Számtalan lehetőséget rejt magában ez a pár hónap arra, hogy a gyermekek rácsodálkozzanak az őket körülvevő környezet változásaira, szépségeire, tapasztalatokat, ismereteket gyűjtsenek. Nemcsak a szemnek, de a kéznek, a tapintásnak, a szaglásnak, az ízlelésnek is megszámlálhatatlan kincset hordoz magában az őszi. Erre építjük őszi verses, mesés, dalos repertoárunkat, s törekszünk arra, hogy gyermekeink személyiségének fejlődését, érdeklődésüket minél szélesebb körben tudjuk kielégíteni.

Íme kis ízelítő

Őszi mondókák, versek

Egy, kettő, három, négy, két kislábam hová megy?

Egy csodás nap reggelén, bölcsődébe megyek én.

Játék, mese rengeteg, mosolyog a sok gyermek,

Kopár dió, mogoró, kis mókusnak ez való.

Odújába elrakja, télen elropogtatja.

Esik eső, csepereg, sárga levél lepereg.

Földre szökik szemétnek, aki éri ráléphet.

Sziszegő szél söpri, hajtja, hullongó hó betakarja.

Piros alma, de kerek, kóstoljuk meg gyerekek!

Ugye édes, ugye jó? Nekünk hozta őszanyó!

Piros alma csüng a fán. Leszakítom, de le ám!

Leszakítom, megeszem, mert az almát szeretem.

Kék a szilva, zöld a szára.

Jó lesz nekünk uzsonnára.

Barna magját kivesszem.

Édes húsát megeszem.

© CanStockPhoto.com

Októberben szüretelünk, szőlőt szedünk, nem henyélünk,

Egy - egy fürtön sok kis bogyó, finom, édes, a mustja is jó.

Süni, süni, süni, sétálgat az erdőben.

Szúros hátán falevél, megvédi, ha jön a tél.

*Süni, süni, hová szaladsz? Te kedves kis kaktuszmálac.
Megsimogatni nem lehet, jól tudja ezt minden gyermek,
Hogyha húvös ősz marasztal, terítve is már az asztal.
Szőlő, körte, mazsola, ez aztán a vacsora!
Jön a hideg tél, aludj hamar. Puha párnád színes avar.*

*Ősz, ősz, gyönyörű, harmatgyöngyös már a fű.
A kosárban alma szunnyad, zivatar jön, felhő pukkad.
Levélözön hullik halkán, lesz belőle mókuspaplan.*

Dagi tócsa, pocsofya, de nagy a kend pocakja!
Nő a tócsa, dagad, hízik, a cipőm már alig látszik!
Minden csupa víz és sár, ez az ősz, és nem a nyár!

Őszi mese

Csukás István:

Sün Balázs – ujjbáb

Erdőszélen, erdőszéli tölgy tövében volt egy ház.

Abban lakott hét süntestvér.

Sün Aladár, Sün Piroska, Sün Adorján,

Sün Dorottya, Sün Demeter,

Sün Tihamér s a legkisebb: Sün Balázs.

Hogyha jól bevacsoráztak, Szűk lett nekik az a ház,

S előfordult ilyenkor, hogy kívül rekedt Sün Balázs.

Furakodott, nyomazkodott, morgott, perelt dühögve.

Semmit se ért, mit tehetett, lefeküdt a küszöbre.

Telt az idő, múlt az idő, éjre éj és napra nap.

Egyre többször fordult elő, hogy a házból a legkisebb kimaradt.

„Ebből elég! Torkig vagyok!” - kiáltott fel Sün Balázs,

„Sokan vagyunk, s kicsi nekünk ez a ház”.

„Éppen ezért én elmegyek! Szerbusz, néktek hat testvér:

Sün Aladár, Sün Piroska, Sün Adorján,

Sün Dorottya, Demeter és Tihamér!”

Miután így elbúcsúzott, fogta magát, elindult.

Lába nyomán Porzott a vén gyalogút.

Így baktatott, így poroszkált, szomszéd tölgyig meg sem állt.

Ottan aztán sürgött, forgott, árkot ásott, falat emelt.

Tetőt ácsolt, ajtót szegelt, és mire a nap leszállt,

Épített egy kalyibát.

„Így ni! – mondta – most már végre kényelmesen alhatok!

Nem tolnak ki a küszöbre a nagyok!”

Falevélből ágyat vetett, kényelmeset,

belé feküdt s hortyogott,

hogy csörögtek s remegtek az ablakok,

Éjfél tájban vihar támadt, hajlítgatta a vén fákat.

Fújt a szél nagy zajjal ám,

s arra ébredt, hogy zörögnek a kályiba ajtaján.

„Ki az? – szólott ki fogvacogva - Ki kopogtat éjnek idején?”

„Mi vagyunk az – szóltak kintről.

Mi vagyunk a hat testvér:

Sün Aladár, Sün Piroška, Sün Adorján,

Sün Dorottya, Demeter és Tihamér!”

„Elvitte a szél a házunk,

engedjél be, ázunk-fázunk idekinn.

Csurom víz a kabát rajtunk és az ing!”

„Jól van, jól van - szólott Sün Balázs – Jövök már”.

S fordult a kulcs, nyílt a zár.

Betódultak mind a hatan, tele lett a kályiba.

Kérdezte is Sün Tihamér:

„Mondd csak testvér, nincs csak ez az egy szoba?”

Lefeküdtek, elaludtak, s arra ébredt Sün Balázs:

Újra kicsi lett a ház!

Mert az éjjel ide-oda lököődve,

kiszorult a küszöbre.

*„Ejnye! – mondta fej vakarva – Mit tehetnék? Megnövök!
S akkor talán nem lesz ágyam, nem lesz párnám a kűszöb!”*

Játékos mozdulatokkal kísért mondókák, versek

Ki lakik a dióhéjban?

Nem lakhat ott bárki, csak vén Dióbél bácsi:

Ha rácsapsz a dióhéjra, kinyílik a csontkapuja.

S cammogva előmászik vén Dióbél bácsi.

Csak a szádat tátsd ki!

Sim-sum, fúj a szél, (felemelt karral hajlongunk)

Ez a kis fa jaj de fél. (összehúzzuk magunkat)

Minden ága megremeg, (remegtetjük karjainkat)

A levele lepereg. (ujjainkat mozgatva lefelé hajtjuk karunkat)

Ej-haj, semmi baj, (fejünket rázzuk)

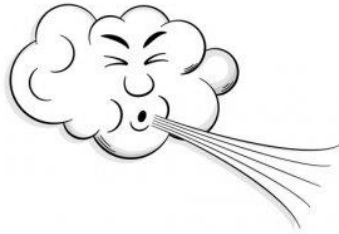
Újra zöldül majd a gally. (széttárjuk kezünket, minthaombok lennénk)

Susog, susog a levél, (karok lengetése a fej felett)

Közeleg a hideg tél,

lepörög a falevél, (ujjak mozgatása fentről lefelé)

lefújta a hideg szél.

*Gyülekeznek a felhők,
(karok lengetése a fej felett)
esik az eső,
(ujjak billegése fentről lefelé,
kopog a jég,
(kopogás ujjakkal a földön/asztalon)
dörög az ég
(ökölrel dörömbölés)
villámlik, lecsap
(tenyérrel asztalra csapunk)
és kisütött a napocska!
(karok széttárása)*

*Gomba, gomba, gomba (öklök ütögetése),
Nincsen semmi gondja (kezek forgatása).
Hogyha esik eső rája (ujjak mozgatása),
Nagyra nő a karimája (karkörzés a fej felett).
Az esőt csak neveti (szájra mutogatás),
Van kalapja, teheti (fejünk tetejére mutogatunk).*

Nézzétek csak, emberek! (sétálás közben mondogathatjuk)

Nagy csizmában kisgyerek, Komoly képpel lépeget.

Hátrafelé nézeget.

Lám, itt van egy kismanó (tenyerek összezárva)

Bizony ő az új lakó! (tenyerek szétnyitása)

Sokat nevet, hahotázik, (tenyerek csiklandozása)

Ha kedve van, dafolászik, (tapsolás)

Mérges is tud néha lenni (öklök összeütögetése)

Mikor messze kéne menni (mutatóujjal lépegetés a karon)

De ha hozzád be-beles (nézelődés)

Öröme is nagyobb lesz. (csiklandozás)

Ravasz róka megéhezett (pocak simogatása),

így a farmra megérkezett (helyben séta).

Hármat szökken előre (ugrás háromszor helyben),

kakas szalad előre. (helyben futás)

Kerítésre fel is röppen (ugrás helyben magasra),

ott gubbaszt ő szépen csendben (leguggolás).

Róka koma keresi (körbe nézelődés),

De a kakast nem leli. (felállás)

Póru! járt, így haza siet (helyben járás)

hiszen kakast ma nem ehet. (kézfejek ki-be forgatása)

Apró lábunk nagyot dobban (dobbantás a talajon)

cipőnk sarká, csak úgy koppan. (koppantás a sarokkal)

Bölcstödébe így megyünk, (helyben járás)

tapsol mind a két kezünk, (tapsolás)

Jó a kedvünk így nekünk, (tapsolás a combon)

ugrálj te is most velünk, (helyben ugrálás).

Jár a róka lába, (sétálunk)

előre, meg hátra. (előre lépünk, majd vissza)

Tipeg, topog a talpa (sűrűn, kopogva lépkedünk)

illeg-billeg a farka. (riszáljuk a fenekünk)

Őszi dalok – furulya kíséretében

Alma, alma, piros alma odafent a fán.

Ha elérném, nem kímélném, leszakítanám.

De elérnem, nincs reményem,

várom, hogy a szél...

azt az almát, piros almát lefújná elém.

Al - ma, al - ma, pi - ros al - ma, o - da - fön - n a fán,
ha el - ér - ném, nem kí - mél - ném, le - sza - kí - ta - nám.
De el - ér - nem nincs re - mé - nyem. Vá - rom, hogy a szél
azt az al - mát, pi - ros al - mát le - fúj - ja e - lém.

De jó a dió, füttyül a rigó.

Vidám dala száll, élni, jaj de jó.

Gyere te rigó, itt van a dió,

héja ropogó, bele csudájó!

De jó a dió!

Csukás István

Kodály Zoltán

"De jó a di-ó!" füttyül a ri-gó. Vidám dala száll: élni, jaj de jó!

Lipem, lopom a szőlőt, elaludt az öreg csősz.

Furkós bot a kezében, vaskalap a fejében.

Li - pem, lo - pom a sző - lőt. El - a - ludt az ö - reg csősz.

Fur - kós - bot a ke - zé - be, vas - ka - lap a fe - je - be.

Szúrósgombóc jár a kertben, szusszan, pöffen minden percben.

Bokrok alját nézi sorra, buzgón szaglász nedves orra.

Hátán kócos a sok tüske, megfésülne, de nincsen tükre.

Nem nyúl hozzá, így is jó. Úgy hívják, hogy sündisznó.

Szú - rós gom - bóc jár a kert - ben, szusszan, pöf - fen min - den percben.
Bok - rok al - ját né - zi sor - ra, buz - gón szaglász ned - ves or - ra.

Há - tán kó - cos a sok tős - ke, meg - fé - sül - né, de nincs tük - re.

Nem nyúl hoz - zá, így is jó! Úgy hív - ják, hogy sün - disz - nó.

Hull a szilva a fáról, most jövök a tanyáról,

ej-haj ruca-ruca kukoricaderce.

Egyik ága lehajlott, a szeretőm elhagyott,

ej-haj ruca-ruca kukoricaderce.

Ha elhagyott nem bánom, majd lesz másik a nyáron,

ej-haj ruca-ruca kukoricaderce.

Hull a szil - va a fá - ról, most jö - vök a ta - nyá - ról,
ej, haj, ru - ca, ru - ca, ku - ko - ri - ca, der - ce.

Érik a szőlő, hajlik a vessző, bodor a levele.

Két szegény legény szántani menne.

De nincsen kenyere.

Van vereshagyma a tarisznyában, keserű magában.

Szolgalegénynek kevés a vacsora.

É - rik a sző - lő, haj - lik a vesz - sző, bo - dor a le - ve - le,
két szē - gény le - gény szán - ta - ni mēn - ne, de nin - csen kē - nye - re.

Kontyos kendős őszanyó söpröget a kertben.

Vörös arany falevél, ripeg, ropog, zörren.

Reggel este ruhát mos, csupa gőz az erdő,

Mosókönyha a világ, a völgy a mosóteknő”

Esik az eső csepereg,

Paprika Jancsi kesereg.

Hát az öreg mit csinál?

Hasra fekszik, úgy pipál.

Esik az eső, hajlik a vessző,

haragszik a katona, mert megázik a lova.

Ne haragudj katona, majd kisüt a napocska,

megszárad a lovacska.

The musical score is written on two staves in 2/4 time. The tempo is marked as quarter note = 72. The melody is simple and folk-like, with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the notes.

E-sik az e-ső, haj-lik a vesz-sző, ha-ragszik a ka-tona, mert mēg-áz-ik a lo-va.

Ne ha-ra-gudj, ka-to-na, majd ki-süt a na-pocs-ka, mēg-szá-rad a lo-vacs-ka.

*Ettem szőlőt, most érik, most érik, most érik,
Virág Marcsát most kéri, most kéri, most kéri,
Kihez ment a levele?
Gazsó Pista kezébe,
ej-haj ruca-ruca kukoricaderce.*

♩ = 72

1 Et - tem sző - lőt, most é - rik, most é - rik, most é - rik,

5 Vi - rág Ęr - zsit most ké - rik, most ké - rik, most ké - rik.

9 Ki - hēz mēnt a le - ve - le? Gar - zó Pis - ta ke - zé - be.

15 Hej, ri - ca, ri - ca, ri - ca, hej, Pis - ta tē!

*Ess, eső, ess. Holnap délig ess.
Zab szaporodjék, búza bokrosodjék,
Az én hajam olyan legyen, mint a csikó farka,
még annál is hosszabb, mint a Duna hossza.*

Vigh Júlia
Gy.: 1996

Ess, e - ső, ess, zab sza - po - rod - jék,
 bu - za bok - ro - sod - jék. Az én ha - jam o - lyan le - gyen
 mint a csi - kó far - ka, még an - nál is hosz - szabb,
 mint a Du - na hosz - sza, még an - nál is hosz - szabb,
 mint a vi - lág hosz - sza.

Őszi alkotótevékenységek bölcsődénkben

Az őszi számtalan alkotótevékenységre ad lehetőséget a bölcsődés korosztály számára is. A teljesség igénye nélkül pár lehetőség, amelyek a gyermekeknek önfeledt pillanatokot nyújtanak.

- természet: őszi fa készítése festéssel, dugóval, ragasztással, esőfelhők színezése, festése
- termések: őszi gyümölcsök ragasztása, színezése, gyümölcskosár készítése, kompót készítése, gyümölcssaláta készítése, gyümölcsök plasztikai ábrázolása, gyümölccsel nyomdázás, gyümölcs dominó készítése, falevéllal festés, színmozaik készítése különböző formákra, termésekből őszi sarok készítése, kukoricaszemekből ragasztás, szőlő szemezgetése – préselése, őszi koszorú készítése, gomba színezése, dió színezése, játék a dióval, szőlőfürt nyomdázása dugóval
- állatok festése, színezése (süni, mókus, medve, csiga), plasztikai ábrázolásuk
- állatok világnapjáról megemlékezés süni ragasztással

- szüretel a Süni csoport

Kukoricafosztás a Lepke csoportban

